

Szegedi Kispénz

A Magyar Éremgyűjtők Egyesülete Csongrád Megyei Szervezetének tagilletményi lapja.
Alapítva 2010-ben 41-42. szám 2020. május

„Scientia collecta clarior - A tudás gyűjtéssel tisztul”

Köszöntő

1969-ben alakult meg az országos szervezet részeként az Éremgyűjtők Csongrád Megyei Szervezete. Mint ifjú muzeológus és történész 1973 óta követem munkájukat, majd fokozatosan több ügyben dolgoztunk is együtt. Számos jeles személy ünneplése, évfordulók kapcsán nélkülözhetetlen társai lettek a múzeumi munkának. Csak a legnagyobb elismeréssel és tisztelettel tudok adózni annak a magas szintű szellemi aktivitásnak, amelyet kiváló tagjaik folytattak. Történészként sokat tanultam az érmek, pénzek történetéről, ezeknek a magyar múltban betöltött szerepéről. És igazi bámulójává váltam a szebbnél-szebb érmeknek, amelyek a közreműködésükkel készültek. Erre legjobb példa a mostani, 50. évfordulóra kiadott gyönyörű „jubileumi jelvény”. Mindehhez persze az kellett, hogy van az egyesületnek egy „motorja”, aki a szervezés, adminisztrálás java részét vállalja és az is, hogy a hozzáértő, művelt tagok mellett remek művészekkel dolgoztak együtt. A sok kiválóság közül elég csak említeni a közelmúltban elhunyt kiváló alkotót, Tóth Sándort, és a most is teljes energiával dolgozó Fritz Mihályt. De különleges szerencsére együttműködő volt a szocialista időszak egyetlen magán éremkészítője, a Szabó cég és ez a kooperáció a harmadik generációval ma is folytatódik.

Gratulálok az egyesületnek, kívánok további eredményes munkát és őrizzük kegyelettel a már elhunyt tagok emlékét.

Dr. Zombori István
történész, muzeológus
a Móra Ferenc Múzeum egykori igazgatója

A kedves, elismerő sorokat két emlékeztető éremképpel köszönjük meg, balról Fekete ház a „Fakaton” szobrával jobbról a Móra Ferenc Múzeum épülete, 25 éves jubileumi érmünkön. Ezek az épületek sok kedves, közös eseményt idéznek föl mindannyiunk számára.

A Rákóczi szabadságharc érmei és a MÉE jubileumi érme

Domoki Ferenc

A Magyar Éremgyűjtők Egyesülete fennállása 50. évfordulójára 42,5 mm-es vert jubileumi emlékérmét adott ki. Az érmet Kutas László (1936–) szobrászművész tervezte. Előlapjának körirata „315 ÉVE VÁLASZTOTTÁK ERDÉLYI FEJEDELEMMÉ II. RÁKÓCZI FERENCET”, a köriraton belül a profilból jobbra néző portré a fejedelmet ábrázoló 1703-1705-ben készült három emlékérem egyike alapján készülhetett. Idézzünk föl a korabeli érmeket, ezzel emlékezve a fejedelemre. A három emlékérem pontosan érzékelteti a szabadságharc hangulatát.

A II. Rákóczi Ferenc arcképét ábrázoló korabeli három emlékérem Daniel Warou, a Körmöcbányán működő kiváló vésnök munkája. A hátlapok szövegét maga a fejedelem határozta meg és az allegóriákra is Ő tett javaslatot.

Az 1. érme elő- és hátlapja

Az 1. érme leírása: **Ezüstérem, súlya 43.85 gr., átmérője 41 mm (Resch 98.), 1703,** a szabadságharc kezdete **Warou Dániel** műve (**Körmöcbánya**).

Előlap: **FRANCISCVS-II-D-G-TRANSYL-PRIN-RAKOCZI-DVX •CONFOE-R-STAT:** a fejedelem mellképe hosszú hajtincsekkel, alatta szignatúra **D•WAROU•F•**

Hátlap: **DIMIDVM-FACTI-QVI-BENE-COPIT-HABET•** (a jó kezdet fél siker) Themis és Egalitas feloldják Libertas bilincseit, a földön egy nyitott könyv felirattal **Le / gespa / tr:** három sorban szelvényben / **OPERE-LIB-INCHOATO• ANNO-MDCCIII• XIV-IVNII.** (a szabadság elkezdődött 1703. jun14-én) ,

Az eredeti érme 15 dukát súlyú arany. Themis a rend, Egalitas az egyenlőség, Libertas a szabadság istennője. 1703. jun.14-én a magyar-lengyel határon találkozott Rákóczi Ferenc Esze Tamással.

A 2. érme leírása: **Ezüstérem, súlya 49.52 gr., átmérője 50 mm, (Resch 90.),** évszám nélkül (**1705?**) Erdélyi fejedelemmé iktatásának emlékére **Warou Dániel** műve (**Körmöcbánya**).

Előlap: **FRANCISCVS-II-D-G-S-R-I-PRIN-CEPS-RAKOCZI&TRANSYL:** a fejedelem mellképe hosszú hajtincsekkel jobbra, páncélban

Hátlap: **TENDIT PER ARDVA VIRTVS .** (Az erény erőfeszítést követel) Hidrával harcoló Herkules

Az 1. és 2. érem eredetileg aranyból készült, 20 dukát súlyban. Az ezüst érmeket az eredeti verőtövekkel Körmöcbányán készítették 1889-ben, ezt az érmek palástjába beütve jelezték.

A 2. érem elő- és hátlapja

3. Aranytérem , súlya 87.50gr. (25 dukát), 44mm, (Resch.92.) 1705 a szécsényi országgyűlés emlékére Warou Dániel műve Körmöcbánya

Előlap:

FRANCISCVS•II•D•G•TRANSYL•PRIN•RAKOCZI•DVX•CONFO•R•H•STAT: a fejedelem mellképe hosszú hajtincsekkel félbalra, hermelinpalástos páncélban

Hátlap: **CONCVRRVNT•UT•ALANT•** (Egyesülnek, hogy élesszék) három Vesta-szűz az oltárban izzó tüzet vigyázza, az oltár alján mesterjegy: **D W**

szelvényben négy sorban: **CONCORDIA•RELIGIONVM• / ANIMATA•LIBERTATE• / 7A•M•D•C•C•V•7 / IN•CON:SZECH:** (A vallások egyessége élesztve a szabadságtól, 1705 évben) A szűzek a katolikus, a református és az evangélikus vallást jelképezik.

A 3. érem elő- és hátlapja

Egyesületünk jubileumi emlékérméi Szegeden, Szabó Tamás Éremverdejében készültek. A bevezetésben elkezdett leírást folytatva, az érmek hátoldalán középen gyöngykörben a korabeli címer, részleges takarásában egy 6x30mm-es táblába az egyesület tagjának nevét és tagsági számát véste a verde.

A jubileumi érem elő- és hátlapja

A gyöngykörön kívüli körirat balról fölfelé haladva „50 ÉVES A MAGYAR ÉREMGYŰJTŐK EGYESÜLETE”, alsó íven pedig az „1969–2019” évszámok olvashatók. Az ezüstérem 925‰ finomságú, súlya 34,3gr. A jeles történelmi évforduló, a fejedelem személye kölcsönözte egyesületi jubileumi érmünknek a történelmi hangulatot. Az érmekeket mindenki szívesen teszi a gyűjteményébe.

A szív a jótékonyság, a segítségnyújtás jelképe, a helytállás köszönete

Hajdu Béla

„Ahol nagy a szükség, közel a segítség”, mondja a régi közmondás. Azt hiszem a szükségről manapság nem kell senkinek beszélni, hiszen mindenki ismeri a világ és benne a hazai nehéz egészségügyi és gazdasági helyzetet, a segítségre szükség van. Bár egyre javuló körülmények között van szűkebb pátriánk és az ország is, de nem tudjuk mikor lélegezhetünk föl. Reménykedés, fegyelmezettség, óvatosság és köszönet, ezek a legfontosabb feladataink.

Az utóbbi több mint száz évben több hazai és világesemény okozta szenvedések orvoslása, enyhítése érdekében jött létre sok karitatív szervezetet és ezek közül többen a jelvényük elkészíttetésekor a szívet választották jelképül, de egyes események kapcsán is a szív volt a fő motívum.

1. kép

2. kép

3. kép

A Kispesti Jótékony Nőegylet 1897-ben alakult. Célja a helybeli, különösen nőnemű szegények segélyezése, szegény sorsú árvák támogatása, a jótékonyág különféle nemeinek gyakorlása. [1]

Az Egyletnek nemes egyszerűséggel szív alakú jelvényt készítették 34x29mm méretben, kissé domború, fehér tűzzománcos kivitelben, mely a magyar jelvénygyártás egyik legnagyobbja, Morzsányi József budapesti műhelyében készült. (1. kép) Az egyleti jelvény homorú hátoldalában a gyártói jelzés két sorban van beütve.

A kiegyezés utáni békeidőket követően 1914-től háborús évek következtek a történelemben és ez az időszak sok-sok jótékonykodást tett szükségessé. A karácsony a fronton, vagy egy ezrednél rendezett majális a harcokban megfáradt katonáknak szenvedéseiért, és az otthon maradottaknak nélkülözésért igyekezett némi gyógyírt adni.

A Császári és Királyi 38. Gyalogezred 97%-ban magyar összetételű alakulat volt. Korábbi – 1867-1904 közötti – ezredtulajdonosa Mollinár Antal tábornok volt. Bár az ezredtulajdonos hivatalosan a fenti évek után megváltozott, az ezredet továbbra is „Mollinár ezrednek” nevezték, amely név az 1917. május 27-én megrendezett jótékonyági eseményre készített jelvényen is olvasható. [2]

A 49x34mm méretű tömör cink jelvényen egy mézeskalács szívben egy magyar baka szuronnal az övében, mellén kitüntetéssel és egy magyar népviseletű, hosszú copfos leány táncol. A talpuk alatti szalagon a „Mollinár majális” felirat, alatta az 1917.V.27. dátum, a szív fölött virág és indadíszítésben az ezred száma olvasható. (2. kép) A jelvény Berger Márk műhelyében készült Budapesten.

A fronton töltött karácsonyokra sok jelvény készült az I. világháború idején, ezek közül egy szív formájú az 1916. évi ünnepekre. A 31x28mm méretű cink lemezjelvény szív formáján a perem mellett a 3. WEIHNACHTEN IM KRIEGE (3. Karácsony a háborúban) 1914-16 felirat olvasható, középen egy asztalon földízített fenyőfa, balról térdelve imádkozó kislány, jobbról álló csizmás kisfiú látható, alul középen egy vaskereszt forma. A fenyőfától balra és jobbra a jelvényttest áttört (3. kép).

Az önzetlen segítség hívta életre a „FÓTI JÓSZÍV EGYESÜLET”-et 1899-ben, mely közösségnek 1924-ben fennállásának már a 25. évfordulója volt és erre az évfordulóra piros-fehér-zöld színezésű jelvényt készítettett. A 18 mm átmérőjű domború tűzzománcos jelvény Jerouschek Károly készítette Budapesten (4. kép – nagyítva!).

4. kép

5. kép

Szép jelvény készült a bécsiek jótékonyágát bizonyítva, felirata DAS GOLDENE WIENER HERZ, vagyis AZ ARANY BÉCSI SZÍV, mely egy aranyozott, kék szegélyű szív közepén Bécs címerpajzsával, körülötte arany mező sugarakkal, mérete 25x25mm (5. kép).

Hasonlóan igényes, szép kivitelűek a „müncheni arany szíveket” további segítségre kérő két dekoratív szalagos jelvény. Az egyik egy kerekített négyszög alakú, 31x32mm méretű többszínű tűzzománcos aranyozott jelvény közepén vöröskereszttel, abban arany szívvél. A szívben a négy soros felirat:

„Liebes goldnes / Münchner Herz / Lindre weiter / Sorg'û-Smerz!”

(Kedves arany müncheni szív, enyhíti a gondot és a fájdalmat!)

A vöröskereszt négy szára között három-három arany sugár van piros alapmezőben, a fodros szélű jelvény peremén – szintén a kereszt szárai között – világoskék szegélyben öt-öt rozetta díszítés látható (6. kép).

A másik, aranyozott, piros tűzzománcos kereszt 31x31mm méretű, közepén a szívvel, benne az előzővel megegyező négy soros felirat olvasható (7. kép). Mindkét jelvény 14mm széles fehér-kék vízszintes szalagon van, a jelvényttestekhez is 14mm-es, de fekete-sárga, függőleges szalag fogja össze, ezekbe csatlakozik az aranyozott kontraszem a karikával. A szalagok hátoldalára rögzítő lemezes kapcsos tűk vannak varrva. Mindkét jelvény a „DESCHLER / u. SOHN / (Deschler és Fia) cégnél készült, a cég címe MÜNCHEN 9. A gyártói jelzés három sorban a jelvények hátoldalába van beütve.

6. kép

7. kép

A müncheni jótékonyásra buzdító jelvények is az I. világháború katonáinak, özvegyeinek és árváinak nyújtandó segítséget jelképezik.

A „Magyar a magyarért” mozgalom 1938-ban – az első bécsi döntés nyomán – a Magyarországhoz visszacsatolt Felvidék magyarjainak megsegítésében szorgoskodott.

8. kép

9. kép

A jótékonykodáshoz hozzájárult a szív formájú, FELVIDÉKÉRT feliratú jelvények eladásának bevétele is, sokféle volt a jelvény választék, a jótékonytságot támogató vevők kedvükre válogathattak a 24x21mm-es egyszerű lemezjelvényekből

A lemezjelvényektől a nagyobb, 27x24mm-es piros tűzzománcos gomblyuk, vagy tűs jelvények közül a legérdekesebb három apró, piros, fehér és zöld egymás melletti szívekből álló volt, ez a fajta jelvény 10x17mm-es gomblyuk kivitelűre készült (10. kép – nagyítva!).

10. kép

A mozgalomban elsősorban nők vettek részt. Céljuk a felvidéki magyarság megsegítése volt. A régióban nagy volt a munkanélküliség és a terület Magyarországhoz csatolása után komoly szociális gondokra lehetett számítani. A mozgalom konkrét feladata a szociálisan hátrányos helyzetben élő lakosság anyaországba való beilleszkedésének elősegítése volt. A „Felvidékért” mozgalom is egy szív alakú jelvényt választott jelképül. A gyakorlatban különféle színű jelvények készültek. [3]

*

A mai rendkívüli helyzetben a helytállásra az egészségügyben van a legnagyobb szükség, a mentőkre, az ápolókra és az orvosokra fokozott veszélyek közepette nagy teher nehezedik. Tiszteletükre bemutatunk a mentők és az ápolónők egy-egy korai szép jelvényét. Az 1926-ban – a Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület mintájára – megalakult egyesület 40mm átmérőjű bronz gomblyukjelvényének kiemelkedő peremén a „VÁRMEGYÉK · ÉS · VÁROSOK · ORSZÁGOS · MENTŐEGYESÜLETE · BUDAPEST ·” köriraton belül közepén a hármaskorona a koronával és a kettős kereszttel látható, előtte a nagy magyar címerként két angyal tartja. A hármaskorontól jobbra az ARKANZAS BUDAPEST gyártói jelzés olvasható (11. kép). a hátoldalra kerek rögzítő pánt van forrasztva. [4 – H-V 1648.]

11. kép

12. kép

Érdekesség, hogy a sokkal korábban, 1887-ben – dr. Kresz Géza vezetésével – megalakult Budapesti Önkéntes Mentő Egyesület orvosa volt az 1912. április 14-én a Titanic katasztrófájakor az első helyszínre érkező hajó, a Carpatia orvosa is.

Az ápolók tiszteletére egy okleveles ápolónő jelvényt mutatunk be, amely az 1902-ben Michalicza József vezetésével megalakult „MAGYARORSZÁGI BETEGÁPOLÓK ÉS ÁPOLÓNŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE” hivatalos jelvénye volt. Ezt a jelvényt az 1906-tól indított tanfolyamok elvégzése után kapták a végzett hallgatók. Az 52x36mm méretű, álló ovális tűzzománcos jelvénynek a perem melletti köriratán belül körkörös babérkoszú, azon belül – az egyesületekre jellemző – két egymásba fonódó kézfej van rátétként.

Lenn a tanfolyam sikeres elvégzésével megszerzett képesítés, az OKL. / ÁPOLÓNŐ felirat olvasható két sorban (12. kép). A hátoldalon vízszintes kapcsos tű található, a beütött gyártói jelzés három sorban MORZSÁNYI / BUDAPEST / VÁCI UTCA 36. [5 – H-V 820.]

Az orvosokat két régi jelvény képével köszöntjük. Az első egy álló ovális aranyozott, fehér-piros tűzzománcos jelvény 36x25mm méretben, hátoldalán vízszintes kapcsos tű szolgál a rögzítésre (13. kép).

13. kép

14. kép

A második a Horthy-korszak egy ritkasága, az 1929-ben alakult Országos Frontharcos Szövetség orvos jelvénye, mely 46mm átmérőjű fehér-piros tűzzománcos kivitelű, közepére a vöröskeresztre rátétként a szövetség miniatűr emblémája van forrasztva (14. kép).

A hátoldalon a vízszintes kapcsos tű fölött BERÁN N. / BPEST / DÖBRENTÉI U.2. három soros gyártói jelzés van beütve

Nagy szükség van az önzetlen véradókra is, hiszen az újabb gyógymódok egyikét az orvostudomány a gyógyult betegek vérplazmájában találta meg és erre már vannak jó példák. A tiszteletükre bemutatott jelvényeken is ott van a szív, ami ebben az esetben is kihangsúlyozza az önzetlenséget. A bemutatott véradó jelvény 13x13mm méretű tűzzománcos vöröskereszt, közepén fehér szívvvel, benne a VÉRADÓ felirattal, a szív fölött rátétként a Magyar Szentkorona van elhelyezve. A hátoldalon vízszintes kapcsos tű van kerek rögzítő lemezzel, alatta a BERÁN N. beütött gyártói jelzés olvasható (15. kép – nagytíva!).

15. kép

16. kép

A véradó állomások dolgozóiról sem feledkezhetünk meg, tiszteletükre a 28x18mm-es álló ovális tűzzománcos, fehér-piros VÉRADÓ KÖZPONT feliratú jelvényt mutatjuk be. Ennek felirata alsó íven olvasható, fölött a vöröskereszt benne fehér szívvvel, a kereszt fölött rátétként a Magyar Szentkorona van elhelyezve.

Sokan vannak még akik a nehéz helyzetben önzetlenül segítenek, a rendőrök és a katonák, de sorolhatnánk több terület képviselőit. Köszönet a segítségért, az összefogásért, hogy mihamarabb új „időszámítás” kezdődhessen a világon és benne hazánkban. Kegyelettel emlékezzünk az eltávozottakra.

Jegyzetek, források:

[1] HUNGARICANA Közgyűjteményi portál

[2] Hermann Attila – Szanyi Miklós: „Csak előre édes fiam...” – Méliusz Központ 2012.

[3] Szlovákiai Magyar Adatbank

[4] H-V 1648. – azaz Huszár L.- Varannai Gy.: Medicina in Nummis Budapest 1977

[5] Dr. Oláh András: Az ápolás története – PTE ETK – H-V 820. azaz Huszár-Varannai:

Medicina in Nummis Budapest 1977

A megjelent emlékpénzekről:

Domoki Ferenc – Hajdu Béla

„ DICSŐ MÚLTBÓL A MÉLTÓ JÖVŐBE! - 150 ÉVES A SZERVEZETT MAGYAR TŰZOLTÓSÁG”. Ezekkel a köriratokkal, előlapján keresztbetett tűzoltó csákányokkal és sisakkal, a hátlapján Szent Flóriánnal – a tűzoltók védőszentjének alakjával – 10.000Ft-os ezüst és 2.000Ft-os cupronikkel emlékpénzek jelentek meg a szép jubileumra (1-2. kép. [1]) Az érmeképek a tűzoltósággal kapcsolatos hagyományos ábrázolások, mégis e nélkülözhetetlen és nemes hivatás méltóságát kölcsönöz a jubileumi emlékpénzeknek.

1. kép

2. kép

*

A dicső múltból azonban fölidézhetünk számos régi érmet, amelyekből sugárzik a történelem és az ember gyakran hősi „küzdeme” a nem kívánt elemekkel.

Összeállításunkban – három kivétellel – „trianon előtt” is magyar önkéntes tűzoltó egyesületek érmeit mutatjuk be, képzeletben meglátogatjuk nagy Magyarország több városát, kisebb helyiségét is Szepesbélától Világosig, Malaczkától Zomborig, a Temes megyei Új-Aradtól Győrig, Szegedről Kismartonig, Esztergomtól Diósgyőrig, Muraszombattól Magyaróvárig és Stomfáig. **Emlékezve ezekkel az emlékérmekkel a trianoni 100 éves jubileumra is, a világtörténelem legigazságtalanabb „békeszerződésére”.**

Szepesbéla ma 6630 lélekszámú kisváros a Felvidéken (Szlovákiában), az eperjesi kerület, késmárki járásában. A Béla havasok névadója. Oklevél 1263-ban „Bela” alakban említi először, amikor IV. Béla király német telepeseket hívott a tatárok által elpusztított lakosság pótlására. 1271-ben V. István király városi jogokkal ruházta föl.

A város híres szülötte Petzvál József (1807-1891) mérnök-matematikus, egyetemi tanár, többek között a róla elnevezett portré objektív feltalálója. A városban Petzvál József szülőháza ma az ő nevét viselő emlékmúzeum.

A Szepesbéla Önkéntes Tűzoltó Egylet 1879-ben alakult, a bemutatott 37mm átmérőjű aranyozott bronz emlékérmét 1903-ban, az Egylet 25 éves jubileuma alkalmára verették. A 3. képen az érme előlapja van, hátoldala egy babérkoszorúban tűzoltó csákánnyal, kürttel és tűzoltó sisakkal díszített. [2]

3. kép

4. kép

Világos a magyar történelem emlékezetes helye, az 1848-49-es forradalom és szabadságharc feltétel nélküli fegyverletételének színhelyeként vált különösen ismertté. Az Arad megyei községnek eredetileg várát hívták így és talán a falak színéről nevezték el. 1190-ben ciszterci apátságot alapítottak Világoson. A település 1330-tól uradalmi központ, ma 5040 lélekszámú község.

Fábián Gábor író, költő, műfordító, országgyűlési képviselő, a Magyar Tudományos Akadémia és a Kisfaludy Társaság rendes tagja 15 évig a helyiségben élt a Bohus család ügyvédjeként. A Bohus család később konyakgyárat létesített Magyarvilágoson. A gyár különleges terméke volt a dinnyelikör. Ezt a konyakgyárat a két világháború között a Zwack cég működtette. [2]

A Világosi Önkéntes Tűzoltóegylet 33mm átmérőjű aranyozott bronz emlékérmét veretett 1886-ban (4. kép). Az érme hátoldalán babérkoszorúban az EMLÉKÉREM / 1886. AUG. 20. / ZÁSZLÓSZENTELEÉS felirat olvasható.

Malacka több mint 17ezer lélekszámú város a Felvidéken, a Pozsonyi kerület malackai járásának székhelye. A név eredetének egyik népszerű elmélete szerint a magyar malac névből ered, ugyanis helyén egykor a Pálffy uradalom sertéstelepe állt. A település még birtokként 1206-ban II. András oklevelében szerepel először, amikor a király a hozzá harcokban hű embereinek birtokokat adományozott ezen a területen. A település melletti hegyen épült a 13. század közepén Detrekő vára, melyet 1273-ban sikertelenül ostromlott Ottokár cseh király, de később Csák Máténak sem sikerült elfoglalnia. A vár felépülése után Malacka város területe a váruradalom része lett. Birtokosai a Serédy, Salm, Fugger és Balassa családok voltak. A Balassák a vadászatra alkalmas mocsarokból kiemelkedő száraz területen vadászkastélyt kezdtek építeni, 1573-ban a kastély körül kialakult település már oppidium rangot kapott és vásártartási jogot. Ma is használatos címerét 1577-ben kapta.

Malacka város szülötte Friedrich István (1883-1951) magyar miniszterelnök, kiváló labdarúgó játékvezető, sportvezető, MLSZ elnök. Itt élt és nyomtatta ki műveit Bornemissza Péter költő (1535-1584), Balassi Bálint nevelője. [2]

A Malackai Önkéntes Tűzoltó Egylet 1875-ben alakult. A 33mm átmérőjű aranyozott, bronz emlékérmét az Egylet a 25 éves jubileumára, 1900-ban. augusztus 19-ére verette. (5. kép). Az érme hátoldalán kettős vonalkeretben a „* 25 ÉVI FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉRE * 1875-1900 AUG. 19. körirat olvasható, középen tűzoltó kellékekkel.

5. kép

6. kép

Zombor a Délvidéken, a vajdasági város járási székhely, több hozzátartozó községgel, lélekszáma összesen több mint 47ezer. Neve a szláv Cibor személynévből ered és első birtokosának, a Czobor családnak a nevét viseli Czoborszentmihály. A települést 1360-ban ezen a néven említették, a Czobor család egykori birtoka volt. 1478-ban a Czoborok a török veszély ellen erődítményt építettek birtokukra, de 1541-ben a török elfoglalta a várost, lakosságát elhurcolta. Helyükre szerbek települtek, ők kezdték Sombornak nevezni. A török időkben erőddel, 2000 lakóházzal, 14 muzulmán imahellyel, szőlőskertekkel katonai kerület központja volt.

1687. szeptember 12-én szabadult föl a török alól és abban az évben 5000 bunyevác települt a városba, akiket 1690-ben szerb határőrök követtek. Ekkor Zombor tipikus határőr város lett, élén a kapitánnyal.

1697. szeptember 11-én a zentai csata alatt török portyázók támadták meg, de a lakosság visszaverte őket. Ennek emlékére a városban 21 órákor harangoznak.

1749-ben hosszas küzdelem és 150 000 aranyforint befizetése után Mária Terézia szabad királyi várossá emelte

A város szülötte Schweidel József honvéd tábornok, aradi vértanú, szobra 1918-ig a Megyeháza előtti téren állt. [2]

A Zombori Önkéntes Tűzoltó Egylet 1887-ben alakult, ekkor szentelték föl zászlaját is és erre az alkalomra verették a 29mm átmérőjű ezüstözött bronzérmét (6. kép). Az érme hátoldalán erre a „ZÁSZLÓ / SZENTELESI / EMLÉK / 1887” négy soros felirat utal.

Új-Arad Temes Megyében önálló település volt, helyén a középkorban még Apáca nevű település állt, mely a Maros bal partján feküdt, 1333–1335-ben Johannes sacerdos de Apacha néven írták, mely nevéből következtethetően egy apáca kolostor birtoka lehetett. Papja 1333-ban 13 bani, 1334-ben 2 garas, 1335-ben 3 bani pápai tizedet fizetett. 1709-ben Opaticza néven említették Bodrog és Szentmiklós között. Helyén később Új-Arad (Újarad) létesült.

Új-Arad szülötte Iván Szilárd (1912-1988) Munkácsi-díjas festő, grafikus, főiskolai tanár. Képei vannak a Magyar Nemzeti Galériában, a Kiscelli Múzeumban, a Petőfi Irodalmi Múzeumban, a Hadtörténeti Múzeumban és vidéki képtárakban. [2]

Az Egyesült Új-Aradi-Zs.(?) Önkéntes Tűzoltó Egylet 1890. szeptember 7-én tartotta zászlófelavatási ünnepélyét és erre az alkalomra verette 35mm átmérőjű aranyozott bronzérmét (7-8.kép).

7. kép

8. kép

A kiegyezést követő időszak kedvezett a társadalmi egyesületek megalakulásának. Ennek köszönhetően 1870. július 24-én megalakult a **Győri Önkéntes Tűzoltó Egylet**. Az 1880-as években jelentős változások történtek a hazai tűzvédelemben. A vasúti közlekedés megindulása, a tűzrendészeti szempontból veszélyes üzemek kialakulása arra késztették az országos és helyi szerveket egyaránt, hogy a tűz elleni védekezés ne álljon meg az önkéntes testület megalakulásával. Így alakult meg 1908. november 1-én a Győr Törvényhatósági Jogú Város Hivatásos Tűzoltósága. [2]

9. kép

10. kép

Az előd önkéntes tűzoltók nagyon igényes, nyolcszögletű, 35x35mm méretű, fémjelzett ezüst vert, éremmel tüntették ki a tűzoltásban szerzett érdemükért tagjaikat. Az érem előoldala és hátlapja a 9-10. képen látható.

Szegeden 1870-ben – Benke Ferenc főparancsnok vezetésével – alakult meg az Önkéntes Tűzoltó Egylet. **Gróf Széchenyi Ödön** (1839-1922) szakmai útmutatásai alapján szervezték gyakorlataikat, képezték tűzoltóikat. 1879. március 12-én hajnal 2 órakor a Tisza áttörte a gátat és elöntötte a várost. A szegedi nagy árvíz idején a városnak nem volt saját, állandó jellegű tűzoltósága, akkor a budapesti önkéntes és hivatásos tűzoltók csapatai is részt vettek a mentésben.

Gróf Tisza Lajos (1832-1898) – Szeged város újjáépítési királyi biztosa – felhívta a vezetés figyelmét a tűzoltói intézmény felállításának sürgősségére, a város tanácsa hivatásos tűzoltóság felállítását határozta el. Pálffy Ferenc polgármester 9100/1879. sz. határozatával 1879. augusztus 27-én 32 tűzoltó felesketésével létrehozta Szeged Város Hivatásos Tűzoltóságát Gaskó János tűzoltóparancsnok vezetésével.

A tűzoltóság felszerelése az alábbiakból állt: 3db Walser fél gumiszelepes, álló hengerű mozdonyfecskendő; 4db vaslajt; 1db szerkocsi; 6db horgoslétra; 4db vízi puska; 4db hordozható fecskendő; 1db kocsifecskendő.

Szeged Város Hivatásos Tűzoltóságának életében jelentős változást hozott az 1898. évben átadott új tűzoltó laktanya, melyet 1899. év pünkösd napján szentelték fel. Az akkori tűzoltóparancsnok Kovács József egyik legnagyobb érdeme volt, a közkedvelt egyéniségével és összeköttetéseivel kieszközölte, Kossuth Lajos sugárúti épület, melyet akkoriban az ország legmodernebb tűzoltó laktányjaként emlegettek. [3]

A szegedi tűzoltóság 1929-ben fennállása 50. évfordulójára bronz és ezüstözött bronz emlékérmét bocsátott ki. Az érmet előlapján a Széchenyi téren 1904-ben felállított Tisza Lajos szoborcsoportot ábrázolja, emlékezve a királyi biztosra, Szeged, díszpolgárára. A szoborcsoport Fadrusz János, Rollinger Gál Dezső, Fadruszné Derék Anna és Szévidi Antal alkotása. A 36mm átmérőjű érmet hátoldalán babérkoszorúban ötsoros felirat: „SZEDED / SZAB. KIRÁLYI VÁROS / HIVATÁSOS / TŰZOLTÓSÁGA / 1879-1929.” Az érmet csőfüllettel és karikával csatlakozik a 40mm széles háromszögletű, piros-fehér-sárga-kék színű szalaghoz. A szalagot Szeged város színei alkotják. (11-12. kép, kicsinyítve!)

11. kép

13. kép

12. kép

A két érmet között a SZEDED SZ. KIR. VÁROS TŰZOLTÓSÁGA köriratú többszínű tűzzománcos jelvény képe látható (13. kép – nagyítva!). A 27x23mm méretű álló ovális jelvényen a körirat a szegélynél, kettős vonalkereten belül van, középen a város címerével. A hátoldalon függőleges kapcsos tű, középen JEROUSCHEK / BPEST. / VÁCI-UTCA 39 három soros gyártói jelzés van beütve.

Kismarton – németül Eisenstadt – ma közel 14500 lélekszámú város Ausztriában, Burgenland tartomány székhelye. Nevét egykori templomának védőszentjéről kapta. Német neve *vasvárost* jelent és az egykori virágzó vaskereskedelemre emlékeztet.

Területe már ősidők óta lakott, határában őskori barlanglakások voltak. 1373-ban Nagy Lajostól mezővárosi, 1388-ban Luxemburgi Zsigmondtól vásártartási jogot kapott. A

15. században a Kanizsaiak ferences szerzeteseket hívtak ide, aki felépítették Szent János evangélista tiszteletére szentelt gótikus templomukat. 1405-ben Vilmos osztrák herceg foglalta el. 1440-ben Albert osztrák hercegnek zálogosították el. 1464-ben Mátyás lemondott róla III. Frigyes javára a korona fejében. Frigyes az akkor Ausztriában virágzó Szent György-rend lovagjainak ajándékozta. 1482-ben Mátyás haddal foglalta vissza, majd 1490-ben I. Miksa német-római császár ismét elfoglalta és **csak 1622-ben került vissza Magyarországhoz**. Közben osztrák nemes családok zálogbirtoka volt.

1529-ben és 1532-ben feldúlta a Bécs falai ellen vonuló török had. Ezt követően falait megerősítették és bástyákkal látták el. A 16. század közepén lakóinak nagy része a reformáció hatására evangélikus lett. 1585-ben az ellenreformáció hatására lakói újra katolikusok lettek. 1589-ben tűzvész pusztította. 1622-ben Fraknó várával együtt császári adományként Eszterházy Miklós kapta meg. Ezután több mint 300 évig a család birtoka volt. 1648-ban 16 000 arany és 3000 mérő bor ellenében megváltotta szabadságát és szabad királyi város lett. 1853-ban a város szélén felépült a kadétiskola. 1876-ban a magyar alkotmányreform során Kismarton elvesztette szabad királyi városi státusát és Sopron vármegye része lett. 1897. december 18-án megépült a vasúti összeköttetés Sopron és Pozsony irányában 1910-ben 3073 lakosából 2074 német, 834 magyar és 101 horvát volt. A trianoni békeszerződésig Sopron vármegye Kismartoni járásának székhelye volt. 1921-től Ausztria része.

Itt született Esterházy Pál (1635-1713) herceg, Magyarország nádora, de Josef Semmelweis (1778-1846), Semmelweis Ignác orvosnak, az *Anyák megmentőjének* édesapja is. Itt élt (1766-1778 között) Joseph Haydn (1732-1809) osztrák zeneszerző – az Eszterházy család házi karmestere – és itt alkotott 1761 és 1790 között. [2]

A Kismartoni Önkéntes Tűzoltó Egylet 1890. június 1-re 35mm átmérőjű aranyozott bronzérmét veretett. Az érme mindkét oldalán vonalkeret és teljes gyöngykörben köriratok, az előlapon „A KISMARTONI ÖNK. TŰZOLTÓ-EGYLET ZÁSZLÓFELAVATÁSI ÜNNEPÉLYÉNEK EMLÉKÉÜL *” körirat olvasható, a gyöngykörön belül középen barokk címerpajzsban a város címere látható. A hátoldalon a körirat része felső íven *KISMARTON*, alsó íven „1890 JUNIUS HÓ 1.-ÉN.”, a gyöngykörön belül középen tűzoltó kellékek láthatók. (14-15. kép)

14. kép

15. kép

Esztergom királyi város települését 972-ben Géza nagyfejedelem új székhelyének választotta, ahol római alapokon kövárat is építtetett. A Szent István-kislegenda szerint itt született fia Vajk, a későbbi Szent István király, aki itt keresztelkedett, majd itt koronázták királlyá. [2]

A „királyi város” elnevezés Esztergom – Regia Civitas, Strigonium – mellett szól korai királyi székhely jellegén túl az a tény is, hogy a későbbiekben, az Árpád-kor folyamán, okleveles és régészeti forrásaink tanúsága szerint itt éltek a pénzverők, saját falujukban (Esztergom-Kovácsi). [4]

A városban – más helyekhez képest – korábban szerveződtek a tűzoltók, 1894. május 13-14-re – már fennállásuk 25. évfordulójára – 31mm átmérőjű aranyozott bronz emlékérmét verettek. Az érmet előlapján vonalkereten belül a szakma kellékei, alatta szalaggal összekötött két babérág látható. (16. kép)

16. kép

17. kép

A hátoldalon köriratban „*AZ ESZTERGOMI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓ EGYLET* / 1894. MÁJUS 13. 14.” körirat, felső és alsó íven olvasható. A köriraton belül hat sorban „25 ÉVES / FENNÁLLÁSÁNAK / ÉS / ZÁSZLÓSZENTELESI / ÜNNEPÉLYÉNEK / EMLÉKÉRE” feliratot látjuk. (16-17. kép)

Diósgyőr történelmi települése a magyar helyiségekben tett képzeletbeli látogatásaink következő állomása, amely ma Miskolc egyik városrésze, volt nehézipari központ. Középkori vára magyar királyok és királynék kedvelt üdülőhelye volt, ma műemlék, turisztikai látványosság. [2]

18. kép

19. kép

1944-ben egy 36mm átmérőjű vert bronzérem készült, rajta mindkét oldalán kettős vonalkeret. Az előlapon a vonalkeretben a „DIÓSGYŐRI VASGYÁRI TŰZOLTÓ TESTÜLET *”, középen tűzoltó kellékek láthatók. Az érmet hátoldalán az „*ACÉL SZÍVVEL ACÉL KARRAL SZEMBE SZÁLLUNK MINDEN BAJJAL*” körirat, az érmet közepén hat

sorban az „50 ÉVES / JUBILEUMI / EMLÉKÉREM / 1894-1944” felirat olvasható, az érem peremén csőfűl karikával (18. kép).

Muraszombat látogatásunk következő állomása. A város a nevét a szombati napokon tartott hetivásáraitól kapta, előtagja arra utal, hogy a Lendva-patak, amely mellett épült, a Mura vízrendszeréhez tartozik. A helyi magyar lakosság a város nevét a *-ba*, *-ban* helyhatározó ragokkal használja („Muraszombatban”).

A településről és Szent Miklós plébániatemplomáról már 1071-ből van közvetett adat. A 13. században a terület neve *Belmura* volt (azaz a Muravidék belső része); a Nádasd nemzetség egyik birtokközpontja volt itt. Írott forrásban 1348-ban *Muraszombata* néven említik először. A település egykor nem a mai helyén, hanem a mai Rakičan és a mai muraszombati temető között elterülő dombon állott. Kastélyát, a mai Szapáry-kastély elődjét már a 14. században említik.

1479-ben Hunyadi Mátyástól kiváltságokat kapott. 1582-ben Podgiriay Borbálának volt itt kúriája. 1605-ben, mivel a lakosság Bocskai hadainak ellenállt, az a települést porig égette. A település sokat szenvedett a Mura áradásaitól. A 19. század elején mezővárosként a tótsági járás része volt. A trianoni békeszerződésig Vas vármegye Muraszombati járásának székhelye volt.

1892-ben már 10. évfordulóra készültek a helyi tűzoltók. Az erre az időre készült 31mm átmérőjű ezüstözött bronzérem előlapján a „MURASZOMBATON 1892. ÉVI AUGUSZTUS 28-ÁN” körirat olvasható, a köriraton belül két babérág, fölöttük két keresztbetett tűzoltó balta, fölöttük sisak látható (19. kép). A hátoldalon vonalkereten belül hat sorban a „MURASZOMBATI / ÖNKÉNTES TŰZOLTÓEGYLET / FENNÁLLÁSÁNAK / TIZEDIK ÉVFORDULÓJÁRA / ÉS ZÁSZLÓSZENTELÉSÉNEK / ÜNNEPÉLYE EMLÉKÉÜL” felirat olvasható váltakozó méretű betűkkel.

Magyaróvár nevének említésekor sokaknak elsőre a Magyaróvári Királyi Gazdasági Akadémia intézménye jut eszébe. Az akadémia a hazai felsőfokú mezőgazdasági képzés egyik úttörője volt, ahonnan már a 18. század elején kerültek ki jó szakemberek.

20. kép

21. kép

A település a római korban *Ad Flexum* néven katonai erőd volt. Bélyeges téglák tanúsága szerint, illetve a várkapufolyosóba másodlagosan befalazott antik feliratos kövek szerint a XIV. római légió állomásozott itt. Először magyarul egy 1263-as *Ouwar*, míg németül egy 1271-es írásos emlék *Altenburh* néven említi.

A királyság korában Frigyes főherceg birtoka volt. Magyaróvár volt Magyarország egyetlen megyeszékhelye, amelyben nem épült vasútállomás. A legközelebbi állomás a szomszédos megyeszékhely-előd, Moson szélén található.

Magyaróvár a trianoni békeszerződés előtt Moson vármegye törvényhatóságának, a Magyaróvári járás szolgabírói hivatalának és járásbíróóságának, telekkönyvi hivatalnak, királyi közjegyzőségnek, államépítészeti hivatalnak, adófelügyelőségnek és királyi tanfelügyelőségnek volt a székhelye.

A városban élt Bauer Rudolf (1879-1932), a gazdasági akadémia hallgatója, sportegyesületének atlétája, aki az 1900-as párizsi olimpián diszkoszvetésben olimpiai bajnoki címet szerzett. Bauer technikai újítást vezetett be a diszkoszvetésben, ő a ma is alkalmazott modern fordulós diszkoszvető mozgás kialakítója. [2]

A Magyaróvári Önkéntes Tűzoltó Egylet 1901-ben már fennállása 25. évfordulóját ünnepelte. Erre az évfordulóra 33mm átmérőjű vert, aranyozott bronzérem készült. Előlapján a helyiség távlati képe, fölötté három sorban „A MAGY.ÓVÁRI ÖNK. TŰZOLTÓ / EGYLET / 25 ÉVI”, kép alatt két sorban a „FENNÁLLÁSÁNAK EMLÉKÉÜL / 1901. JUL. 14” felirat, a feliratok első kettő és utolsó szava felső illetve alsó íven látható. Az érme hátoldalán teljes gyöngykörön belül tűzoltó kellékek előtt egy díszes tábla, rajta két sorban az „EGY MINDNYÁJÁÉRT / MINDNYÁJAN EGYÉRT” jelmondat olvasható. Az éremre 12 mm széles, egyszer megkötött kék-fehér selyemszalag van varrva. (20-21. kép)

Stomfa (szlovákul *Stupava*, németül *Stampfen*) város a Felvidéken, Szlovákiában, a Pozsonyi kerületben, a Malackai járásban, Pozsonytól 15 km-re északra fekszik.

22. kép

23. kép

Területe a kőkortól lakott, a hallstatt és La Tène kor nyomait is megtalálták a környékén. A 2. században római castrum állt itt, majd a magyar határvédelmi rendszer része lett. A közeli erődítményeibe székely határőröket telepítettek.

Stomfa első írásos említése 1269-ben, IV. Béla király adománylevelében történt "Ztumpa" alakban. Várát a 13. század második felében építették, de 1271-ben Ottokár cseh király elfoglalta és leromboltatta. A borostyán-stomfai uradalom központja volt. A 15. század elején cseh zsoldosok a helység templomát megerősítve erődítményt építettek. Az egykori vár

helyén, a 17. században a Pálffyak pompás reneszánsz várkastélyt építettek, majd a Károlyiak 1870-ben romantikus stílusban átalakították.

Stomfa első írásos említése 1269-ben, IV. Béla király adománylevelében történt *"Ztumpa"* alakban. Várát a 13. század második felében építették, de 1271-ben Ottokár cseh király elfoglalta és leromboltatta. A borostyán-stomfai uradalom központja volt. A 15. század elején cseh zsoldosok a helység templomát megerősítve erődítményt építettek. Az egykori vár helyén, a 17. században a Pálffyak pompás reneszánsz várkastélyt építettek, majd a Károlyiak 1870-ben romantikus stílusban átalakították.

A trianoni békeszerződésig Pozsony vármegye Pozsonyi járásához tartozott, itt született Hirschler Ignác (1823-1891) szemészorvos, a Magyar Orvosegyesület titkára, majd alelnöke, a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagja. [2]

A Stomfai Önkéntes Tűzoltók 1895-ben 33mm átmérőjű aranyozott bronzérmeket verettek. Az emlékérem előlapján vonalkeret és teljes gyöngykör között „A STOMFAI ÖNK. TŰZOLTÓK 1880 *”, a gyöngykörön belül tűzoltó kellékek láthatók. A hátoldalon a teljes körirat fölül jobbra indul, „ZÁSZLÓ SZENTELESI EMLÉK ÉREM 1895 *” fönn végződik. A köriraton belül középen egy tűzoltó férfi áll talapzaton zászlót tartva. Az éremhez 10mm széles piros-fehér-zöld egyszer kötött szalag van varrva. (22-23. kép)

Gondolatok **gróf Széchenyi Ödön**ről, a magyar tűzoltó ügy legnagyobb alakjáról: „Széchenyi a világkiállítás (1862 London) után a honi tűzvédelem megszervezésére törekedett. Magyarországon támogatókat keresett és talált, így 1863-ban megalakulhatott a Budapesti Önkéntes Tűzoltó Egylet. 1869-ben, a Nemzeti Torna Egységgel egyesülve - egyenruhás tűzoltókkal - és az általa Londonban vásárolt tűzoltóautóval megkezdheték a kiképzést. Gróf Széchenyi Ödön lett az első elnöke az 1870-es évek elején megalakult Magyar Országos Tűzoltó Szövetségnek. [2] A tűzoltó jubileumra kiadott ún. első napi 50Ft-os díszcsomagolásán idézi föl gróf Széchenyi alakját (30. kép)

1871 – Pest / A fenti előzmények után 1871 szeptember 16 és 19 között Pesten rendezték meg az „ELSŐ / MAGYAR ORSZÁGOS / TŰZOLTÓ / ÜNNEPÉLY / 1871” eseményét, erre az alkalomra vert 31mm átmérőjű ónérem tanúskodik az idézett felirattal a hátoldalán. (25. kép, nagyítva!)

24. kép

25. kép

Az előlapon a közepén a barokk nagy magyar címer, körülötte tűzoltó eszközök, a perem mellett felső íven az esemény „1871 SEPTEMBER HÓ 16. 17. 18. 19.” pontos dátuma, alsó íven „PEST”, a helyszín (24. kép).

Az első, 1871-ben megrendezett országos tűzoltó ünnepélyt 1874-ben Sopronban követte a második. 1876-ban Aradon a harmadik országos összejevetelt rendeztek, de ez már a testület közgyűlése és vele együtt „TŰZOLTÓ SZEREK KIÁLLÍTÁSA” is a program része volt. Iglón 1878. július 20-22. között a IV. országos nagy gyűlés megrendezése következett.

Pozsonyban, 1880. augusztusában rendezték az V. országos közgyűlést. 1882. augusztusában Zalaegerszezen a VI. országos közgyűlést rendezték meg. A VII. magyar országos közgyűlést 1884-ben Selmezbányán rendezték, a közgyűlés érmén a „TÚZRE FEL! / FEL HA KELL” szép jelmondat szerepelt.

Fiume városa volt a VIII. országos közgyűlés helyszíne. Ókori eredetű város. 1230-ban keletkezett az a levél, amelyben egy velencei kereskedő megemlíti a települést. Fiumét mai (Rijeka) néven legelőször 1260-ban, IV. Béla magyar király egyik oklevelében említették („fluvius et locus *Rika*”).

A város legnagyobb húzóágazata a hajóéptés. Híres gyárak a Viktor Lenac, a Május 3. és a Torpedó. 1915-ben itt készült az Osztrák Magyar Monarchia egyik legnagyobb **csatahajója, a Szent István.**

A magyarok szempontjából azért is fontos ez a város, mert a Monarchia idején ez volt a legnagyobb kikötője Magyarországnak. Továbbá kisebb megszakításokkal 1776–1918 között Szádrévvá és a környező településekkel együtt a Magyar tengermellékét alkotta, amely a Szent Korona tagja így a Magyar Királyság része volt. A város fénykorát a Monarchia idején élte, azt a magyar korszaknak lehet tekinteni. Számos épületet emeltek ekkor illetve az infrastruktúrát is jelentősen fejlesztették.

A város a 20. században hat országhoz tartozott: Osztrák–Magyar Monarchia, Fiumei Szabadállam, Olaszország, Harmadik Birodalom, Jugoszlávia, végül Horvátország. 1920 és 1924 között itt működött a Fiumei Szabadállam nevű államalakulat, amelynek a magyar is hivatalos nyelve volt. [2]

A VIII. tűzoltó közgyűlésre 34mm átmérőjű vert bronzérem készült, mindkét oldalán vonalkeret és teljes gyöngykör közötti körirattal, előlapján „· A MAGYAR TŰZOLTÓK VIII. ORSZ. KÖZGYŰLESE · FIUME” körirat, azon tűzoltó kellékek, középen a koronás magyar címer. A hátoldalon az előbbi körirat olasz nyelven. A köriraton belül a város középkori címere, középen alul szalagon az INDEFICIENTER (csalhatatlanul) felirat. Az érme fülében karika, rajta 28mm széles piros, háromszögletűre hajtott selyemszalag látható (26-27. kép).

26. kép

27. kép

További részletek a jubileumra kiadott emlékpénzekről, a 28. képen az ezüst 10.000Ft-os elő- és hátoldala látható.

28. kép

29. kép

A 29. képen az 50Ft-os kupronikkel forgalmi érme, a 30. képen az elsőnap kiadás díszcsomagolásban, címlapján gróf Széchenyi Ödön, a magyar tűzoltóság megalapítójával.

30. kép

Jegyzetek:

[1] Magyar Pénzverő Zrt. honlapja

[2] Wikipédia – A szabad enciklopédia

[3] Szeged Városi Tűzoltóság Története – Szeged Város Honlapja (2011. augusztus 20-i dátummal az eredetiből archiválva)

[4] Magyar Pénztörténet (1000-1526) 228. oldal / Gyöngyössy Márton – A magyar pénzverés kezdetei.

*

30 ÉVE SZABADON emlékpénzek

Domoki Ferenc – Hajdu Béla

A rendszerváltozás 30. évfordulójának tiszteletére az MNB egyedülállóan nagy méretű, 59,75 mm-es ezüst és színesfém emlékérmét bocsát ki. Az emlékérmé a magyarországi békés rendszerváltozás teljes folyamatának állít emléket kiemelve legfőbb eseményeit. Az emlékérmé felidézi, hogy a tömegdemonstrációkkal legitimált egyesült ellenzék 1989-ben tárgyalások útján kiharcolta a szabad választásokat, melynek nyomán 1990. május 2-án megalakult a parlament és Antall József vezetésével felállt a rendszerváltás utáni első magyar kormány, 1991. június 19-én pedig az utolsó szovjet katona is elhagyta az országot. Ezzel békés eszközökkel megvalósult mindaz, amiért 1956 hősei vérüket áldozták: létrejött a szabad, független, demokratikus Magyarország.

A 31. képen a kiadott emlékpénz 30000Ft-os ezüst változatát mutatjuk be. Ennek párjaként a 3000Ft-os kupronikkel változat azonos méretben, BU kivitelben jelent meg.

31. kép

*

A „Kerecsensólyom” BU forgalmi sorról

A kerecsensólyom világszerte veszélyeztetett faj, Magyarországon fokozottan védett, természetvédelmi értéke 1.000.000 forint. Az 50 forintos forgalmi érme előoldalát 1992 óta díszíti. Tervezője Kósa István.

A Pénzverő Zrt. 2018-ban indította el a forgalmi pénzeinken látható érmeképekre fókuszáló sorozatot, amelynek második tagja a 2019.évi 'Magyar nőszirm' sor, amely a 2018. évi Nagy kócsag forgalmi sort követi. A forgalmi sor különlegessége, hogy a sor borítóján lévő kerecsensólyom a Qvision ingyenes applikáció megnyitása után a telefon kameráján keresztül nézve megelevenedik és különleges vizuális élménybe részesít!

Rekordszámú pályamű érkezett az MNB „Tisztelet a veszélyhelyzet hőseinek” érmetervezői pályázatára.

Az elmúlt hetekben a Magyarországot is elérte koronavírus-járvány elleni védekezésben kiemelkedő szerepet vállaló honfitársaink (egészségügyi-, kereskedelmi-, köztisztasági-, logisztikai területen dolgozók) áldozatos munkájának elismeréseként és az irántuk érzett tisztelet kifejezéséért, a társadalmi összefogást erősítendő, a Magyar Nemzeti Bank nyilvános pályázatot hirdetett a „Tisztelet a veszélyhelyzet hőseinek” tematikájú 10 és 20 forintos forgalmi érme emlékváltozatok tematikai oldalának megtervezésére. A nyilvános pályázatra rekordszámú, 345 pályamű érkezett – gyermekek, amatőr és profi tervezők nyújtották be grafikai terveiket.

A győztes tervet a hódmezővásárhelyi Kovács Krisztina készítette, melynek fókuszában a névtelen hősök szív alakba foglalt, sematikus ábrázolása jelenik meg.

A 2-2 millió példányban forgalomba kerülő új érmével várhatóan július folyamán találkozhat először a nagyközönség. A hátlap a jelenlegi érmével azonos. A díjazott érmek előlapi grafikai tervei az alábbiak.

első helyezett

második helyezett

1. különdíj

harmadik helyezett

2. különdíj

A pályázat győztese 400 ezer forintot, valamint a grafikai terv megvalósítását nyerte el, a második díj 200 ezer, a harmadik pedig 100 ezer forinttal jár. Bár a pályázati kiírásban eredetileg nem szerepelt, de a nagy érdeklődésre és a számos színvonalas pályázati anyagra való tekintettel a szakmai zsűri döntése alapján további két grafikai tervet jutalmaz az MNB, tervenként 75 000 forintos különdíjjal.

Az interneten az MNB által közzétett adatok és képek alapján összeállította **Domoki Ferenc**

Búcsúzunk

Életének 85.évében elhunyt **Hada Róbert (tsz. 1627.)** a MÉE Fejér Megyei Alba Regia Szerveztének korábbi elnöke, a Magyar Éremgyűjtő Egyesülete volt alelnöke.

Az 1968-ban megalakult székesfehérvári csoporthoz hamarosan ő is csatlakozott, az 1970-es évektől már a közösség meghatározó egyéniségévé vált. Aktív szervező munkájával jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a csoport létszáma rohamosan növekedett. A tagok bizalma alapján előbb titkárrá, majd a közösség elnökévé választották.

Hosszú éveken keresztül elnöke, majd tiszteletbeli elnöke volt szervezetének. Szervező munkája nyomán a székesfehérvári gyűjtőket bevezette az országos vérkeringésbe. A Székesfehérváron először négyévente, majd évente megrendezésre kerülő Alba Regia Éremgyűjtő Találkozók szervezésében, megrendezésében aktív szerepet vállalt, az összejövetel és a kiállítások ma is kiemelkedő eseménye a székesfehérvári gyűjtők, de sok más gyűjtői közösség tagjai számára. A rendezvények jó példát mutattak más vidéki szervezetek, csoportok számára.

1993-ban Ő kezdeményezte egy megyei kitüntetés alapítását, melyet Ereky Alfonzról, a XIX. században élt ciszterci tanárról neveztek el.

Önzetlen, a közösség érdekében kifejtett tevékenysége alapján előbb a választmány tagjává, később vidéki titkárrá, majd a Magyar Éremgyűjtők Egyesületének alelnökévé választották. Hosszú ideig aktívan, jól képviselte a vidéki csoportokat a MÉE Elnökségében.

Több évtizedes munkásságáért megkapta a Széchényi Ferenc jutalomérem valamennyi fokozatát, az Ereky Alfonz jutalomérmet több alkalommal és a Reizner János jutalomérmet is.

A Csongrád Megyei Szervezet tagjaival és vezetőségével jó gyűjtői kapcsolatot ápolt, rendezvényeinken rendszeresen részt vett. Emlékét, barátságát tisztelettel fogjuk őrizni.

*

Életének 81.évében elhunyt **Nádor Károly (tsz. 1345.)** a Csongrád Megyei Szervezet sokoldalú, nagy tudású gyűjtője, a Szervezet korábbi vezetőségi tagja, a Hódmezővásárhelyi Csoport vezetője. A MÉE tagjai sorába 1970-ben lépett be.

Gyűjtői tevékenységében a sokoldalúság valóban szinte a gyűjtés minden területére vonatkozott. Egyes területek gyűjtésében tudományos mélységű ismereteket szerzett, tapasztalata, aprólékos tudása igényes, jó gyűjtővé tette, a csoporton belül, de országosan is elismertté vált több gyűjtői területen.

A római és a magyar középkor fémpenzein kívül papírpénzekben, szükségpénzekben, érmekben, kitüntetésekben, katonai jelvényekben is alapos jártassággal rendelkezett.

Kiemelkedően gazdag tudását készséggel megosztotta gyűjtőtársaival. A kitüntetések területén például – jó rajzkészségének köszönhetően – különféle változatok megrajzolására is sok energiát fordított a korai időkben, amikor még a modern technika nem tette lehetővé a jó dokumentálást.

A gyűjtői tevékenységét sokáig Szegeden, akkori lakóhelyén folytatta, később munkája miatt Hódmezővásárhelyre költözött, de ott is aktívan gyűjtött. Az akkori gyűjtői létszámból adódóan ott a helyi gyűjtők csoportjának vezetését is ellátta a vezetőség tagjaként. Intézte a tagok ügyes-bajos dolgait, helyben is szervezett gyűjtői napokat, de rendszeresen járt a szegedi összejövetelekre, látogatta más csoportok által szervezett találkozókat, járt a vándorgyűlésekre, és ezekre az eseményekre mindig nagyon készült csereanyaggal, újdonságok bemutatásával is. Több vidéki városban és a budapesti gyűjtőkkel is tartotta a kapcsolatot, cserélt és sok szakmai beszélgetést folytatott.

Kiemelkedő gyűjtői tevékenységéért és szervezői munkájáért megkapta a Széchényi Ferenc jutalomérem III. fokozatát, valamint a Reizner János jutalomérem II. és I. fokozatát, továbbá 2002-ben a PRO NUMISMATICA kitüntető érmet. A MÉE jubileumi ezüst jelvényét nagy betegen még megrendelte és mondta: „Talán ezt még át tudom venni”. Sikerült a jelvényt eljuttatni a részére, de szervezete már nem sokáig tudott ellenállni a betegségnek.

Kivételesen nagy gyűjtő volt rendkívüli nagy tudással a tarsolyában. Sajnos a tarsolyát nem hagyta az utókorra. Rá tisztelettel és szeretettel fogunk emlékezni.

*

Életének 88. évében elhunyt **Vágvölgyi Mihály (tsz. 11979.)** gyűjtőtársunk. Mezőberényi lakosként is a mi közösségünket tisztelte meg tagságával, 2005. óta volt tagja egyesületünknek. Évtizedek óta folytatott gyűjtői tevékenységet, de szervezett gyűjtőként a mi közösségünket választotta.

Gyűjtői területek közül a magyar pénzkultúra mellett a kitüntetések is kedvelte. Gyűjteményét folyamatosan fejlesztette. Szülővárosában többször rendezett kiállítást és a kiállításokhoz szükséges kellékekről, szakszerű tárolókról is maga gondoskodott. Kiállításai szakszerűen, gondosan összeállítottak voltak, azokat sokan látogatták. Gyakran tartott ilyen alkalmakkor gyerekeknek külön foglalkozást, mesélve nekik a magyar történelemről. Feleségével – aki a gyűjtésben támogatta – úgy határoztak, hogy a gyűjteményt a szülővárosának adományozzák, amelyből a városban állandó kiállítást fognak rendezni.

Gyűjtése során sokszor megfordult más városokban gyűjtői találkozókra. Igyekezett a fiatalokkal megszerettetni a gyűjtést, szervezetünkbe is több tagot ajánlott.

Szorgalmas, önzetlen gyűjtői tevékenységéért, a gyűjtést népszerűsítő munkájáért, a tagszervezésért a Reizner János jutalomérem II. ezüst fokozatát érdemelte ki. Kedves egyéniségére, barátságára büszkék vagyunk, rá mindig szeretettel fogunk emlékezni.

A Szerkesztő Bizottság tagjai: Domoki Ferenc, Hajdu Béla, Ujszászi Róbert,
elérhetősége: meeszeged1@gmail.com 6720 Szeged, Tisza Lajos krt. 14.
Telefon 62-420-189 Felelős kiadó: Hajdu Béla

Lapunk számai olvashatók ill. letölthetők a MÉE internetes honlapján is,
www.eregyujtok.hu a „Letölthető dokumentumok” között!
